

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: FM-afschakeling

1. Context

Met betrekking tot radio focuste het mediabeleid de afgelopen jaren op de digitalisering van de radiosector en de digitalisering van radio-ontvangst. Zo zijn landelijke radio-omroeporganisaties en netwerkradio-omroeporganisaties verplicht om hun erkende FM-omroepprogramma ook via DAB+-etheromroepnetwerken uit te zenden. Er werd een verplichting in artikel 209/1, lid 2 van het Mediadecreet ingevoerd dat elke autoradio-ontvanger die ingebouwd wordt in een nieuwe wagen die vanaf 4 maart 2021 op de markt wordt gebracht voor verkoop of verhuur tenminste radiodiensten moet kunnen ontvangen die via digitale aardse radio-uitzendingen worden uitgezonden. Daarnaast werd een verplichting in artikel 209/1, lid 1 van het Mediadecreet ingevoerd dat alle apparaten die voor ontvangst van FM-radiosignalen van een radio-omroeporganisatie bestemd zijn en in Vlaanderen verkocht worden, vanaf 1 januari 2023 digitale radiosignalen (DAB+ en IP) moeten kunnen ontvangen. Zowel de Audio Time-studie als de IPSOS-studies tonen aan dat de digitalisering van het radioluisteren wordt verdergezet en dat de inspanningen van de sector en de overheid dus resultaat hebben. Uit de IPSOS-bevragingen blijkt bijvoorbeeld dat tussen 2018 en 2023 het aandeel van FM in het luistervolume daalde van 76% naar 50% en het aandeel van digitaal steeg van 21% naar 49%. De toename van het digitaal aandeel in het luistervolume is volgens de metingen van IPSOS toe te schrijven aan de groei van DAB+, nl. 30 % luistervolume via DAB+ in 2023 versus 3% in 2018.

Tijdens deze regeerperiode zal er verder op die digitalisering ingezet worden. In het Regeerakkoord staat het volgende: *“De snelle transitie van het radiolandschap vergt een intensieve inzet op digitalisering. De opgeleverde Radiostudie moet als leidraad dienen om deze transitie te faciliteren. We gaan in gesprek met de sector en bekijken wanneer een volledige FM-afschakeling haalbaar en economisch wenselijk is.”*. In de Beleidsnota Media 2024-2029 staat het volgende: *“Ik zal de komende jaren verder werk maken van de digitalisering van het radiolandschap en op de transitie van analoge naar digitale radio, [...]”*.

Er zijn verschillende redenen waarom de Vlaamse overheid de afgelopen jaren heeft ingezet op de digitalisering van het radiolandschap. Reeds in de Conceptnota “Naar een duurzaam en toekomstgericht radiolandschap” uit 2016 werd benadrukt dat ook op het vlak van radio de voordelen van digitalisering ten volle benut moeten worden, zowel met het oog op een betere

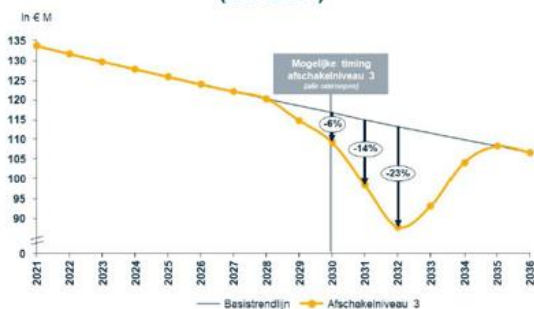
gebruikerservaring (vb. betere kwaliteit), als op het creëren van een pluriforme en concurrentiële markt. Uit de Radiostudie blijkt daarnaast ook dat het uitzenden via DAB+ duurzamer is dan het uitzenden via FM.

2. Geen versnelde FM-afschakeling, maar een marktgedreven FM-afschakeling

De FM-afschakeling komt steeds dichterbij, maar het is essentieel dat deze FM-afschakeling onderbouwd gebeurt. De Radiostudie van Brightwolves en de UGent werd op 2 mei 2024 opgeleverd en zal als leidraad gebruikt worden bij de digitalisering van het radiolandschap. De Radiostudie had als doel om in kaart te brengen wat nodig is voor de realisatie van een kwalitatief en leefbaar digitaal radiolandschap. Daarbij onderzochten de onderzoekers onder meer de scenario's voor de transitie van analoge radio (FM) naar digitale radio (DAB+, IP,..), evenals een mogelijke afschakeldatum voor de uitzendingen op de FM-band.

Het voorkeurscenario van de onderzoekers was een versnelde afschakeling op het moment dat verschillende afschakelcriteria samen bereikt worden, nl. een digitaal luistervolume van minimaal 65%, het percentage van het Vlaamse wagenpark met een DAB+-ontvanger is tenminste 60% en het aantal FM-only luisteraars bedraagt ten hoogste nog 20%. Volgens de voorspellingen van de onderzoekers zullen in Vlaanderen deze afschakelcriteria bereikt worden tijdens het jaar 2028, waardoor dan een potentiële afschakeldatum van 1 januari 2031 realistisch lijkt. De onderzoekers zijn zich ervan bewust dat hun voorkeurscenario een negatieve impact zal hebben op de advertentie-inkomsten, nl. een bijkomende cumulatieve impact op de Vlaamse radioadvertentiemarkt (tov een gemiddelde jaarlijkse structurele daling ervan van 1.5 %) tot 2034 tussen -€ 31 miljoen en -€ 62 miljoen:

FM-afschakeling van alle Vlaamse omroeporganisaties in 2030 leidt tot cumulatieve bijkomende impact voor Vlaamse radiomarkt tussen -€ 31 miljoen en -€ 62 miljoen (tot 2034)

In de Radiostudie wordt echter meegegeven dat de onderzoekers geloven dat met de nodige flankerende en een gedegen voorbereiding van een versnelde afschakeling met minimale impact mogelijk moet kunnen zijn.

Het Regeerakkoord stelt dat we in gesprek met de sector moeten gaan en bekijken wanneer een volledige FM-afschakeling haalbaar en economisch wenselijk is. De Sectorraad Media stelde in het Advies conceptnota Toekomstig digitaal radiolandschap van 17 juli 2024 het volgende: “[...] is de koppeling van een datum met afschakelcriteria volgens de sectorraad nog steeds een verantwoorde beleidskeuze. De raad meent evenwel dat gezien de ontwikkelingen op de markt zowel in binnen- als buitenland de huidige afschakelcriteria mogelijks te laag zijn om een afdoende luisterbereik voor de omroepen te garanderen. De raad pleit daarom voor een weloverwogen keuze en afschakelritme, in nauw overleg met de stuurgroep Digitale Radio Vlaanderen, en in dialoog met de nieuw samengestelde sectorraad Media.”. Uit gesprekken met de sector blijkt dat een versnelde afschakeling niet wenselijk is en zeer nefast kan zijn voor het bereik van radio en de reclame-inkomsten. De economische impact op de reclame-inkomsten van zo'n versnelde afschakeling kan niet worden genegeerd wanneer de Vlaamse reclamemarkt al sterk onder druk staat. Daarnaast mag geen enkele luisteraar uitgesloten worden. Het is ontzettend belangrijk dat elke burger naar radio moet kunnen

blijven luisteren. Dit lijkt niet het geval te zijn bij de toepassing van de door de onderzoekers gehanteerde afschakelcriteria.

3. Voorstel

Het voorkeurscenario van de onderzoekers uit de Radiostudie zal niet gevolgd worden en dit omwille van twee redenen: 1) de grote negatieve economische impact voor de radio-omroeporganisaties en 2) de ongewenste impact op het bereiken van de luisteraars, vooral bij de 65-plussers en kortgeschoolden, omdat er bij deze doelgroepen een grote groep is die enkel via FM luistert.

Dit betekent niet dat de FM-afschakeling niet verder voorbereid zal worden. Er zal met de sector verder in overleg gegaan worden op welke manier een marktgedreven FM-afschakeling vormgegeven kan worden en of de sector zelf afschakelcriteria zal voorstellen. Op die manier kan een afschakeling tijdig en op een juiste manier voorbereid worden.

De Vlaamse minister van Brussel en Media,

Cieltje Van ACHTER